

ดินฟ้าอากาศของประเทศญี่ปุ่น ～ “秋晴れ (ฟ้าใสในฤดูใบไม้ร่วง)” ～

“秋晴れ (อะคิ (ฤดูใบไม้ร่วง) บะระะ (อากาศแจ่มใสโปร่ง)”)” คือคำที่หมายถึง ฟ้าใสในฤดูใบไม้ร่วง มีความหมายตรงตามตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นที่เขียนอยู่ เนื่องจากความกดดันอากาศสูงที่เคลื่อนตัวมาจากทางแผ่นดินใหญ่หอบอากาศที่แห้งและเย็นเข้ามาใกล้ประเทศญี่ปุ่น ทำให้อากาศแจ่มใสโปร่งสบาย อย่างไรก็ตาม ความกดดันอากาศสูงนี้จะเคลื่อนตัวไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ท้องฟ้าที่แจ่มใสในฤดูใบไม้ร่วงอยู่ได้เพียงระยะเวลาสั้น ๆ 2 ถึง 3 วันเท่านั้น

เราสามารถใช้ประโยชน์จากอะคิบะระะได้ด้วยวิธีการกำจัดแมลง ที่เรียกกันว่า “虫干し (มุชิ โบะชิ)” “มุชิ โบะชิ” คือ การนำเสื้อผ้า ภาพวาด หรืออักษรที่เขียนด้วยพู่กัน เครื่องใช้ในชีวิตรประจำวัน ฯลฯ ออกจากที่เก็บ แล้วนำไปตั้งแดดผึ่งลมเพื่อกำจัดความชื้น ป้องกันการเกิดรา และการกัดกินของแมลง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นธรรมเนียมอย่างหนึ่งของประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีความชื้นสูงมาก ตั้งแต่สมัยโบราณเรามีคำที่เรียกกันว่า “曝涼 (บะคุริยิว (หมายถึง มุชิ โบะชิ))” กล่าวคือ วัดที่มีสมบัติล้ำค่าที่เก็บรักษาอยู่ในคลังสมบัติ โดยปกติจะไม่นำออกแสดง หรือเปิดโอกาสให้คนทั่วไปได้พบเห็น แต่ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ของทุกปี จะมีมีการนำออกมา มุชิ โบะชิ ปีละครั้ง และเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปได้มีโอกาสชมเป็นขวัญตาที่เรียกกันว่า “曝涼展 (นิทรรศการบะคุริยิวเต็น)”

ยิ่งไปกว่านั้น “อะคิบะระะ” ยังเกี่ยวพันกับเหล่าญี่ปุ่นอย่างลึกซึ้ง ด้วยเหล่าที่ผลิตในฤดูใบไม้ผลินั้น เมื่อผ่านพ้นฤดูร้อนไปแล้วจะบ่มตัวจนได้ที่ มีรสชาติที่กลมกล่อมในฤดูใบไม้ร่วง คิมแล้วสร้างความรู้สึกรสชาติขึ้นเปรียบเหมือนดัง “อะคิบะระะ ชูรุ (ปลอดโปร่งดังฟ้าใสในฤดูใบไม้ร่วง)”

日本の気象 ～ 『秋晴れ』 ～

文字通り秋の晴天のことを「秋晴れ」と言います。秋は、大陸からの移動性高気圧が低温で乾燥した空気を日本付近に運んでくるため、澄み渡ったさわやかな天気となります。ただ、この高気圧は動きが速いので秋晴れは2～3日しか続きません。

この「秋晴れ」を利用して行われるのが「虫干し」です。「虫干し」とは衣服、書画、調度品などの湿気を除き、カビや虫害を防ぐために保管場所から取り出して風を通すことをいいます。湿度の高い日本ならではの習慣といえるでしょう。古くは^{ばくりょう}「曝涼」とも呼ばれ、お寺の中には毎年この時期に、普段は非公開である寺が所蔵する名宝を年1回の虫干しを兼ねて一般公開する「曝涼展」を開催するところもあります。

また、「秋晴れ」は日本酒とも深い関わりがあります。春に搾られたお酒が夏を越して熟成が進み、秋にまるやかな味わいとなり、すっきりとした飲み口に変わることを「秋晴れする」と言います。

2011年9月号